

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-677-5-10>

**PREVENTING AND COMBATING DOMESTIC VIOLENCE
IN UKRAINE: INTERNATIONAL STANDARDS AND THEIR ROLE
IN THE LEGAL REGULATION OF LAW ENFORCEMENT
ACTIVITIES**

**ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ
В УКРАЇНІ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА ЇХ РОЛЬ
У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ДІЯЛЬНОСТІ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ**

Yevtushenko D. S.

*PhD in Law,
Senior Lecturer, Department
of Constitutional and Administrative
Law, Zaporizhzhia National University
Zaporizhzhia, Ukraine*

Євтушенко Д. С.

*доктор філософії зі спеціальності
Право (PhD),
старший викладач кафедри
конституційного та
адміністративного права,
Запорізький національний
університет
м. Запоріжжя, Україна*

Вплив міжнародних стандартів на вдосконалення національного законодавства шляхом перегляду існуючих норм набуває актуальності з огляду на потребу всебічного та безперервного функціонування механізму захисту прав людини, потреба у якому зростає з огляду на появу нових викликів перед державою у зв'язку із дією правового режиму воєнного стану, за якого відбувається консолідація уваги правоохоронних органів на проблеми, пов'язані із захистом національної безпеки та охорони державних кордонів.

Поряд із новими викликами, значення не втрачають і традиційні сфери правозастосування з боку правоохоронних органів як реакція з боку держави на вчинення правопорушень з метою притягнення винних осіб до відповідальності.

З огляду на роль правоохоронних органів для забезпечення публічної безпеки і порядку, варто звернути увагу і на стандарти, які лежать в основі їх діяльності для забезпечення критерію ефективності в межах законності, верховенства права, гуманізму, рівності всіх перед законом тощо. А також, враховуючи важливість напрацьованих міжнародною спільнотою моделей захисту прав, свобод та законних інтересів людини, доцільним вбачається розгляд окремих стандартів, які знайшли своє місце у національному законодавстві.

Пропонується розглянути міжнародні стандарти та їх роль у правовому регулюванні діяльності правоохоронних органів на прикладі застосування їх у сфері запобігання та протидії домашньому насильству в Україні.

Домашнє насильство на міжнародному рівні вже значний проміжок часу вважається не приватною проблемною, проблемою, з якою є нагальна потреба боротися на рівні міжнародних стандартів та дієвих національних механізмів. Згадані стандарти визначають не тільки обов'язки держав щодо притягнення до відповідальності осіб, які вчинили правопорушення, пов'язані із домашнім насильством, а й акцент уваги робиться на профілактиці правопорушень, тобто виявлені попередньо причин і умов, які впливають на їх вчинення, та попереджають останнє. Варто звернути увагу і на обов'язок захисту постраждалих осіб, існуючі стандарти виховують емпатію до постраждалих від домашнього насильства осіб та здатність на державному рівні надати їм допомогу (медичну, психологічну, соціальну тощо).

До основних міжнародних стандартів варто віднести Конвенцію Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція) [1], яка визначила домашнє насильство як протиправне явище – порушення прав людини та зобов'язала держав-учасниць визначити різні форми домашнього насильства (фізичне, психологічне, сексуальне та економічне) як кримінально карані діяння. Законодавець відреагував, включивши до Кримінального кодексу норму, яка передбачає кримінальну відповідальність в Україні за вчинення домашнього насильства. Стамбульська конвенція стала й поштовхом до вдосконалення «базового» національного нормативно-правового акту в Україні у сфері запобігання домашнього насильства, а саме Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству».

Варто увагу звернути і на Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок [2], яка визначає насильство як одну із форм дискримінації. Міжнародні стандарти, закріплені цим актом, сприяли закріпленню принципу гендерної рівності та обов'язку держав забезпечити на національному рівні захист прав жінок, в т.ч. захист від домашнього насильства.

Конвенція Організації Об'єднаних Націй про права дитини [3] передбачає захист прав дітей від усіх форм насильства у сім'ї, обов'язок держави вживати всіх необхідних заходів щодо захисту дитини, в т.ч. передбачення покарання за порушення її прав, а також, незалежно від того, хто є суб'єктом взаємодії із дитиною, закріплюється обов'язок забезпечення найкращих інтересів дитини, в т.ч. щодо захисту і

підкування. Саме міжнародні стандарти, закріплені у зазначеному акті, стали поштовхом до розширення механізмів захисту прав людини шляхом впровадження спеціальних заходів захисту особливо вразливої категорії – дітей, які стали свідками або ж потерпілими від насильства, та визначення принципу найкращих інтересів дитини. Такі норми мають прямий вплив на взаємодію правоохоронних органів із дітьми, які опинилися у «контакті» з законом та у «конфлікті» з законом.

Варто звернути увагу і на міжнародні стандарти, які надають загальні правила, безпосередньо пов'язані із захистом прав людини, як-от: Загальна декларація прав людини [4], яка гарантує право на життя, на гідність та безпеку, та Міжнародний пакт про громадянські і політичні права [5], який, у свою чергу, забороняє жорстоке, нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження тощо.

Доцільним вбачається зазначити, що визначені стандарти не є виключним переліком стандартів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству на міжнародному рівні, а є «основою» для існуючої моделі міжнародного захисту та вдосконалення національних механізмів з особливостями законодавства держав-учасниць. Міжнародні стандарти займають важливе місце у правовому регулюванні діяльності правоохоронних органів, в т.ч. у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, впровадження дієвих механізмів, розроблених на міжнародному рівні, зарекомендованих позитивними практиками реалізації іншими країнами, надають змогу вдосконалити національну правотворчу та правозастосовну діяльність, а значна кількість стандартів превентивного характеру надає можливість здійснювати ефективну профілактичну роботу правоохоронними органами в Україні із метою запобігання вчинення правопорушень та забезпечення публічної безпеки та порядку, із захистом прав, свобод та законних інтересів людини.

Література:

1. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text (Дата звернення: 31.03.2026)
2. Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text (Дата звернення: 31.03.2026)
3. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про права дитини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (Дата звернення: 31.03.2026)

4. Загальна декларація прав людини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (Дата звернення: 31.03.2026)

5. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (Дата звернення: 31.03.2026)

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-677-5-11>

NATIONAL LEGISLATION IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION

НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Zaiats N. V.

*Doctor of Law, Associate Professor,
Professor of the Department of Theory,
History and Philosophy of Law
National Academy of Internal Affairs
Kyiv, Ukraine*

Заяць Н. В.

*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри теорії, історії
та філософії права
Національна академія
внутрішніх справ
м. Київ, Україна*

Оголошення Європейською радою у грудні 2023 року початку переговорів про вступ до Європейського Союзу поставили перед Україною низку надзвичайно складних завдань, які стосуються великою мірою гармонізації та реформування національного законодавства відповідно до вимог ЄС, на шляху вирішення яких нас очікують як виклики так і загрози. Перш за все необхідно пам'ятати, що країна активно вдосконалює національне законодавство, впроваджує проєвропейські реформи в різних сферах та поглиблює секторальне співробітництво з Брюсселем в умовах війни, що є безпрецедентним в історії Євросоюзу. Водночас, очевидним є те, що рух до євроспільноти уповільнюється не тільки через широкомасштабну агресію росії проти України, але й також через внутрішні проблеми, оскільки євроінтеграційний період розвитку правової системи характеризується певним дисбалансом суспільних процесів та діяльністю владних органів.

16 січня 2025 р. Єврокомісія передала Європейській раді перший скринінговий звіт за результатами аналізу українського законодавства